

РЕШЕНИЕ

№ 11

гр. Перник, 11.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – ПЕРНИК в публично заседание на четиринадесети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: ИВАЙЛО ХР. РОДОПСКИ

при участието на секретаря КАТЯ ХР. СТАНОЕВА
в присъствието на прокурора Красимир В. Тренчев
като разгледа докладваното от ИВАЙЛО ХР. РОДОПСКИ Гражданско дело
№ 20221700100596 по описа за 2022 година

и за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по искова молба, подадена от Б. М. Н., ЕГН ***** , *** срещу Прокуратурата на Република България, гр.София, бул. „Витоша“ № 2, с която са предявени осъдителни иски, с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ за: **сумата от 500000,00 (петстотин хиляди) лева, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди**, вследствие на незаконно повдигнато обвинение и произтеклите от него последици, продължило повече от шест години, ведно със законната лихва върху сумата от 500000,00 лева, считано от 18.09.2019 г. (датата на постановяване на окончателното оневиняващо решение) до окончателното изплащане на сумата, както и сумата от левовата равностойност на **204000,00 (двеста и четири хиляди) щатски долара, възлизащи на 343795, 63 (триста четиридесет и три хиляди седемстотин деветдесет и пет лева и шестдесет и три стотинки) – имуществени вреди**, за периода от 19.08.2013 г. до 14.09.2020 г., ведно със законната лихва, считано от 18.09.2019 г. (датата на постановяване на окончателното оневиняващо решение) до изплащане на вземането, както и направените по

настоящото дело разноси.

В исковата молба се сочи, че на 17.08.2013 г. Б. М. Н. е бил привлечен като обвиняем за извършване на престъпление по чл.321, ал.3. т.2, вр.ал.2 от НК, с взета мярка за неотклонение „задържане под стража“ за 72 часа. Впоследствие мярката за неотклонение, взета по отношение на Б. Н. е била изменена в „домашен адрес“, но след протест на прокурор е променена, като от 16.08.2013 г. до 07.04.2014 г. обвиняемия е с взета мярка за неотклонение „задържане под стража“.

С постановления от 30.01.2014 година и от 18.02.2014 година, по НОХД № 265/2013 г., по описа на Главна дирекция „Национална полиция“ по пр. пр. № 279/2013 г., обвиненията спрямо Н. са променяни. В Специализирания наказателен съд е бил внесен обвинителен акт за извършено престъпление по чл. 321, ал. 3, т. 2, вр. ал. 2 от НК, както и за престъпление по чл. 339а, ал. 1 от НК.

С присъда от 11.05.2017 г. постановена по НОХД № 761/2014 г. на Специализирания наказателен съд Б. Н. е бил признат за виновен за извършено престъпление по чл. 321. ал. 3. т. 2 вр. ал. 2. вр. с чл. 2, ал. 1 от НК, за което при условията на чл. 55. ал. 1. т. 1 от НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от две години, постановено за изтърпяване при първоначален „строг“ режим. На основание чл. 304 от НК е признат за невинен за участие в група, която да е извършвала престъпления, както и по обвинението за извършване на престъпление по чл. 339а, ал.1 от НК. Постановената от Специализирания наказателен съд присъда е протестирана пред Апелативен специализиран наказателен съд, като с Решение № 53 от 07.02.2019 г., постановено по ВНОХД № 24/2018 г. първоинстанционната присъда е отменена, в частта в която Н. е признат за виновен, като на основание чл. 24, ал. 1, т. 6 от НК наказателното производство е прекратено.

С решение № 149 от 18.09.2019 г., постановено по н.д. № 490/2019 г., по описа на Върховен касационен съд е било отменено въззивно решение № 53 от 07.09.2019 г. на Апелативния специализиран наказателен съд само в частта, в която Н. е обвинен за извършване на престъпление по чл. 321 от НК при наличието на квалифициращ признак „групата да е създадена с користна цел“ като е оправдан. В останалите му части ВКС е оставило в сила въззивно решение № 53 от 07.02.2019 г., на Апелативния специализиран наказателен съд.

Ищецът уточнява в исковата си молба, че от привличането му в качеството на обвиняем до влизането в сила на крайния съдебен акт, с който е бил признат за невинен е минал период от над шест години. През този период е търпял негативни изживявания, във връзка с повдигнатите му обвинения за извършването на тежки престъпления по смисъла на НК, за които счита, че следва да бъде обезщетен от ответника. Твърди, че по времето, през което е било водено наказателното производство, са му били нанесени значителни вредни последици - страх от осъждане, влошаване на здравословното състояние, силен стрес, депресия, безсъние.

В продължение твърди, че отделянето от семейството му по време на

неговото задържането е довело до загуба на емоционалната връзка с дъщеря му, която не успява да възстанови и до настоящия момент. Сочи, че към днешна дата все още сънува кошмари, а здравословното му състояние вследствие на преживения стрес продължава да се влошава. Ищецът твърди, че от началото на наказателното производство се е страхувал и за емоционалното и здравословно състояние на родителите му, което се е влошило, тъй като те много се притеснявали и стресирали от повдигнатите обвинения, които били силно медийно отразени, а градът, където живеел - *** е малък град и всички се познавали. Сочи, че здравословното състояние на родителите му се влошило много – те били силно притеснени, вдигали високо кръвно, изпадали в депресия. Заявява, че силно притеснена за него била и баба му, която починала само няколко дни след задържането му, но поради взетата му мярка за неотклонение „Задържане под стража“, той не е успял да отиде на погребението ѝ.

С исковата молба ищецът твърди, че повдигнатото му обвинение и продължителният период на воденото наказателно производство му се отразили изключително негативно. Сочи, че при извършен медицински преглед през декември 2013 г. е установена сериозна съдова патология, като предписанията са били за оперативно лечение, но въпреки това взетата му мярка за неотклонение не била променена до 07.04.2014 г. След изменението на мярката Б. Н. се подложил на различни медицински прегледи поради влошаване на здравословното състояние. Диагностициран е с различни заболявания, включително рак.

Поради изложените съображения ищецът смята, че претърпените от него значителни неимуществени вреди следва да бъдат обезщетени от ответника на основание чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ, като размера на тези вреди оценява на 500 000 лева.

С исковата молба се прави искане за обезщетение и за причинени имуществени вреди в размер на левовата равностойност на 204 000 щатски долара, представляващи пропуснати ползи в размер на 2 400 щатски долара месечно за периода от 19.08.2013 г. до 14.09.2020 г., ведно със законната лихва от 18.09.2019 г., поради незаконно повдигнатото му обвинение.

Претендира се присъждане на съдебни разноски.

В срока по чл. 131 ГПК ответникът е депозирал писмен отговор, с който оспорва по основание и размер така предявената искова претенция. Ответникът намира, че претендираното обезщетение за неимуществени вреди не е съобразено с икономическия стандарт в страната и не е съобразено с критерия за справедливост, дефиниран в чл. 52 ЗЗД. Сочи, че паричното обезщетение за морални вреди следва да съответства на необходимото за преодоляването им и че не е проява на справедливост, а е в дисхармония със справедливостта определяне на парично обезщетение по-голямо от необходимото за обезщетяване на претърпените вреди. Счита, че в настоящия случай от материалите по делото безспорно се налага извод, че за

обвинението по чл. 339а, ал. 1от НК ищецът е оправдан още с първоинстанционната присъда от 11.05.2017 г. по НОХД № 761/2014 г. Отбелязва, че прекратяването на наказателното производство срещу ищеца за престъплението по чл. 321 НК на основание чл. 24, ал.1, т.6 НПК, не следва да се приравнява по последици на постановена оправдателна присъда. Прекратяването на това основание, не е сред изрично изброените хипотези на ЗОДОВ, в които може да се ангажира отговорността на държавата в лицето на правозащитните й органи. На следващо място се излагат съображения, че с оглед сложността на делото от фактическа и правна страна, наказателното производство в досъдебна и съдебна фаза /на три инстанции/, е приключило в разумен срок /ищецът бил привлечен като обвиняем на 17.08.2013 г., обвинителният акт внесен в съда на 17.06.2014 г., наказателното производство приключило окончателно срещу ищеца на 18.09.2019 г./ В продължение сочи, че обвиняеми /подсъдими/ по делото са били още 11 лица, чието процесуално поведение и това на процесуалните им представители в хода на наказателното производство също са от значение за неговата продължителност. Ответната страна намира, че приложената медицинска документация не доказва причинна връзка между влошеното здравословно състояние на ищеца с процесните обвинения. Счита, че ищецът не е доказал твърдените негативни последици и това, че те са резултат от обвиненията по чл. 321 и чл. 339а от НК.

Относно исковата молба в частта отнасяща се за претенцията за обезщетение на имуществени вреди в размер на 204 000 щатски долара, ответникът смята същата за нередовна. На първо място сочи, че претенцията е за вреди от деликт, а не от неизпълнение на договорно отношение, поради което следва да е в български лева, а не в чуждестранна валута. На следващо място отбелязва, че липсва конкретизация от какво произтича месечния доход в размер на 2 400 щатски долара, поради което счита, че исковата молба следва да остане без движение до отстраняване на посочените нередовности. Ответника отбелязва, че ищецът не е ангажирал доказателства към момента на задържането си - 16.08.2013г. в какви правоотношения се е намирал с дружеството ***, със седалище в град ***, въз основа на какъв акт са били уредени правоотношенията, с какви клаузи, срок, начин на формиране на месечния доход в съответната валута, при неизпълнение на задълженията на някоя от страните какви са последиците. Соци, че приложените в превод към исковата молба документи от 01.08.2021 г., изхождащи от посоченото дружество не съдържат данни за посочените факти. В допълнение към писмения си отговор, представителят на Прокуратурата посочва, че относно претендираната законна лихва е налице изтекла 3 – годишна давност. Соци, че исковата молба е депозирана в съда на 10.10.2022 г., поради което претенциите за присъждане на законна лихва за периода 18.09.2019 г. 10.10.2019 г. се явяват неоснователни.

Съдът, след като прецени поотделно и в тяхната съвкупност наведените в молбата твърдения и събраните по делото доказателства, по реда на чл. 12 и чл. 235 от ГПК, приема за установено от фактическа

страна следното:

По делото не се спори, а и от приобщените към него писмени доказателства се установява, че на 16.08.2013 година ищецът бил задържан в дома си в град ***, като на 17.08.2013 година бил привлечен в качеството на обвиняем за извършване на престъпление по чл.321, ал.3, т.2, вр. ал.2 от НК и му била взета мярка за неотклонение „задържане под стража“ за срок от 72 часа. След това мярката му за неотклонение била изменена в „домашен адрес“, но след протест от прокурора била отново променена, като от 16.08.2013 г. до 07.04.2014 година търпял „задържане под стража“.

С постановления от 30.01.2014 година и от 18.02.2014 година, постановени по НОХД № 265/2013 г., по описа на Главна дирекция „Национална полиция“ по пр. пр. № 279/2013 г., обвиненията спрямо Н. били променени.

В Специализирания наказателен съд бил внесен обвинителен акт за извършени престъпления по чл. 321, ал. 3, т. 2, вр. ал. 2 от НК и по чл. 339а, ал. 1 от НК.

С присъда от 11.05.2017 г., постановена по НОХД № 761/2014 г. на Специализирания наказателен съд Б. Н. бил признат за виновен за извършено престъпление по чл. 321. ал. 3. т. 2 вр. ал. 2. вр. с чл. 2, ал. 1 от НК, за което при условията на чл. 55. ал. 1. т. 1 от НК му е наложено наказание лишаване от свобода за срок от две години, постановено за изтърпяване при първоначален „строг“ режим.

На основание чл. 304 от НК бил признат за невиновен за извършване на престъпление по чл. 339а, ал.1 от НК. Постановената от Специализирания наказателен съд присъда е протестирана пред Апелативен специализиран наказателен съд, като с Решение № 53 от 07.02.2019 г., постановено по ВНОХД № 24/2018 г. първоинстанционната присъда е отменена, в частта в която Н. е признат за виновен, като на основание чл. 24, ал. 1, т. 6 от НПК наказателното производство е прекратено.

С решение № 149 от 18.09.2019 г., постановено по н.д. № 490/2019 г., по описа на Върховен касационен съд е било отменено въззивно решение № 53 от 07.09.2019 г. на Апелативния специализиран наказателен съд само в частта, в която Н. е обвинен за извършване на престъпление по чл. 321 от НК при наличието на квалифициращ признак „групата да е създадена с користна цел“, като е бил оправдан. В останалите му части ВКС е оставило в сила оневиняващото въззивно решение № 53 от 07.02.2019 г., на Апелативния специализиран наказателен съд.

Видно от трудов договор от ***, сключен между настоящия ищец и ***, представлявано от Б. А.; удостоверение от фирмата – работодател от 22.08.2013 година; писма от фирмата - работодател от 01.06.2015 година, от 05.06.2016 година; самолетни билети и резервации за международни полети за периода 2011 – 2013 година (л.198 – л.219; л.) и 6 броя работни карти за периода месец октомври 2012 – месец април 2013 година, Б. Н. е бил назначен, в качеството му на служител във фирмата в ***, изпълняващ

длъжността „***“, с определено работно време и месечна заплата от 2400 щатски долара, като след задържането му в Република България през месец август 2013 година фирмата в *** изразява системно желание ищецът да се завърне на работа, като отчита високия му трудов принос и незаменимост, както и че запазва позицията му до неговото завръщане.

От вариант II на заключението на назначената, изготвена и приета по делото ССчЕ, който съдът приема за относим и адекватен, за периода от месец септември 2013 година до месец септември 2020 година, включително, ежемесечната легова равностойност на сумата от 2400 щатски долара, изчислена към края на всеки от периодите по таблицата на вещото лице, възлиза в общ размер на сумата от **343795,63 лева**.

От събраните по делото гласни доказателства се установява следното:

Свидетелката С. И. Д. (жената, с която ищецът живее на семейни начала повече от тридесет години) излага, че на 16.08.2013 година в 6 часа сутринта с ищеца се намирали в дома им в ***, когато на вратата започнало да се чука силно. Тя излязла да отвори, били полицаи – цивилни и униформени, повече от 50 човека. Казали, че трябва да влязат за претърсване. Представили необходимите документи, а тя ги помолила да са по-тихи, че имали малко дете, което спи. Те се съобразили, казали й, че търсят Б. за наркотици и оръжие. Не открили нищо в дома им, но го отвели. Детето се събудило на сутринта в 9 часа, а тя го излъгала, че хората с маски, които обискирали дома им снимали филм. Към момента на ареста Б. работел в *** към фирма, която се занимавала с *** . Започнал работа в края на 2009 година - началото на 2010 година, като получавал чиста заплата от 2 500 щатски долара на месец. Занимавал се с *** . Фирмата му предоставила жилище и шофьор. Той трябвало да пътува обратно за *** в неделя, а бил задържан в петък. Прекарал в ареста около 8 месеца. Здравословното му състояние се влошило, имал главоболие, развил психоза и започнал да си удря главата в стената, за да притъпи болката. Докато бил в ареста, го оперирали от запушване на вени над 70%. Като излязъл от ареста продължили да посещават лекари. Операцията била неуспешна и се наложило извършване на втора. Престоят в ареста го променил трайно - психически и физически здравословно. Загубил комуникация и с детето им, спрял да му се радва, станал затворен, тъжен, нервен. През време на наказателното производство фирмата от *** му изпращала писма, че трябва да се върне на работа. Тъй като държали на неговата квалификация и умения, до 2020 година му пазели работното място. Понастоящем собственикът на фирмата Б. се прибрал в България и направил

друга фирма. Б. не могъл да се върне в ***, поради влошеното му здравословно състояние и наложената му забрана да пътува извън страната. Последната отпаднала, след като през 2019 година го оправдали, някъде през 2020 година. В момента той отново работел при предишния си работодател Б., но не е пълноценен, тъй като постоянно приема лекарства, зле е здравословно, има и туморно заболяване на простатата. Ищецът силно се притеснявал след задържането му за майка си, с която имал много силна връзка, а баба му починала месец след задържането му. Не му разрешили да отиде на погребението ѝ. Майка му и баща му също страдали от заболявания, като силно се притеснявал и за тях. Започнал да посещава психиатър през 2014 – 2016 години, пиел антидепресанти. Не могъл обаче да се възстанови напълно, престанал да общува с приятелите си, не обръщал внимание и на детето. Преди да замине за *** започнал да ***, общувал с възпитани и културни хора. След ареста всички се отдръпнали от него, а той се потиснал и срамувал. Чувствал се зле, защото знаел, че е невинен, но вместо това да се изясни бързи, продължило и приключило след много години. Междувременно търсили работа в България, където ищецът работил няколко месеца при познати, като ***, но не бил вече годен да работи.

Свидетелят Я. В. С. – дългогодишен приятел на ищеца, *** установява, че били приятелски семейства около 20 години, като помни, че през 2013 година задържали ищеца по обвинение в ОПГ, като го пуснали от ареста през 2014 година, след около осем месеца престой. Преди това Б. бил весел и жизнерадостен, ***, участвал в състезания. Имал хубава професия преди да бъде задържан, тъй като през 2010 година негов познат го взел на работа в ***, където получавал висока заплата. Ищецът бил добър ***, разбирал от ***, а там изпитвали недостиг от подобни кадри. При задържането му той трябвало отново да замине за ***, където престоявал няколко месеца, връщал се за малко в България и пак отивал да работи. След задържането му наложили забрана да напуска страната, докато не приключило делото - около седем години. В момента ищецът работел в България. Малко след задържането му, свидетелят го видял в „***“, поради появило се силно главоболие. Последвали проблеми с простатата, като при изследванията докторите казали, че се е получило въз основа на силен стрес. След ареста необратимо се променил – загубил връзка с дъщеря си, която в момента е на ***годишна възраст, всеки шум го дразнел, а жена му се грижела за него,

като за второ дете. Счита, че със задържането му и в резултат на продължителното и несправедливо обвинение ищецът бил съсипан в личен, житейски и професионален план. Присъствал как от постоянно главоболие ищецът си удрял главата като луд човек. Претърпял две операции на главата. Твърди, че бащата и майката на Б. също се смазали от горните събития, а и двамата били с ТЕЛК, а след като го задържали починала баба му, не го пуснали за погребението ѝ, а баща му повтарял „ех, съсипаха му живота, това не е моето момче“. Преди ареста на ищеца, когато се родила дъщеря му, на рождените ѝ дни присъствали по 50-60 човека, а след това - ограничен кръг от хора.

От показанията на разпитания по делото свидетел Б. М. А. (бивш и настоящ работодател на ищеца) става ясно, че същият познава ищеца от 2010 година, когато започнал работа във фирмата му в *** ***, като бил добър специалист и получавал чисто ежемесечно възнаграждение в размер на 2400 щатски долара. Ищецът работел целогодишно, като за кратки периоди се прибиравал до България и отново се връщал. Твърди, че бил доволен от него и ако не бил арестуван, щял да работи в *** до 2019 година, вкл., тъй като от началото на 2020 година, когато започнала КОВИД пандемията, фирмата преустановила дейност в ***. Мястото на Б. Н. се пазело до последно във фирмата, тъй като бил ценен кадър. Те наемали други хора на неговата позиция, но не се справяли успешно. От задържането на Б. и забраната му да напуска България, фирмата в *** търпяла големи вреди. Към момента свидетелят А. имал друга фирма в България, където отскоро ищецът работел като *** на минимална заплата.

Продължителното наказателно производство е дало отражение върху физическото, психологическото и психическото състояние на Б. Н., видно от приетата като не оспорена от страните КСМЕ. Експертите установяват, че през 2010 година ищеца заминал в ***, като се връщал през три месеца за по двадесет дни отпуск и подновяване на визата. През 2013 година ищецът посетил д-р Р.К. – психиатър по повод на инцидент с травма на главата, като е развил депресивен епизод. След овладяването му е продължил с поддържащо лечение и след известно време го е прекратил. Следват редица афективни колебания в депресивна насока овладявани амбулаторно. След задържането му от органите на МВР за осем месеца получил стеснение на югуларни вени, с последващи две операции, като отново е развил депресивен епизод.

Експертите отразяват всичките заболявания на лицето, степенувани по честота на документиране в низходящ ред, както следва:
*****. Това подреждане, макар и условно, показвало честотата на причините за хоспитализиране на лицето и относителната тежест на съответното заболяване към общото му здравословно състояние.

Към момента на изследването са били налични всички симптоми на

рецидивиращо депресивно разстройство - бърза умора, затруднена концентрация, нарушение на съня, загуба на сексуално желание, загуба на удоволствие към почти всички дейности, които преди това са го радвали. Развил чувство за безнадежност и песимизъм. Близо две години ограничил комуникацията си, дори с най-близките и с детето си. Имал силно главоболие, получил нарушение на паметта и концентрацията, загубил апетит и започнал да забравя.

През 2019 година лекарите му поставили диагноза „рак на ****“. Ищецът приемал редовно предписаните му лекарства и периодично ходел на контролни прегледи.

В личностен план развил високи нива на невротичност, чувство на безперспективност, депресивност, социална изолация, неуравновесеност, свенливост, свитост, тревожност, недоверчивост, отчужденост.

От установените при лицето заболявания, релативни на стреса могат да се посочат *** и ***, като не може категорично да се приеме пряка и доказана причинно-следствена връзка между тези заболявания и стреса.

Относно психическото възстановяване – същото може да продължи много по дълго, понякога доживот, тъй като представляват тежки травми в емоционален и психически план на лицето. Според кортиковисцералната теория на Биков и Курцин от началото на 20-ти век тя е основа за обясняване на много от основните заболявания : ***, ***, ***, ***, *** и др.

При извършен личен преглед на ищеца на 29.05.2023 година съобщил за болка в дясна шийно-раменна област, ирадиация към врата; провел лечение от ортопед. Споделил оплаквания от сутрешно коремно неразположение след ставане от сън, съпроводено от гадене.

При така установените фактически обстоятелства по делото, съдът възприема следните правни изводи:

Предявеният иск е с правно основание чл. 2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ (предишен текст на чл. 2, изм. - ДВ, бр. 43 от 2008 г., доп., бр. 17 от 2009 г., изм., бр. 98 от 2012 г.). Съгласно законовата разпоредба, държавата отговаря за вредите, причинени на граждани от дейността на правозащитните органи от незаконно повдигане на обвинение, приключило с прекратяване на наказателното производство, поради това, че деянието не е извършено от лицето.

Отговорността на държавата има обективен характер и се реализира чрез заплащане на обезщетение, което съгласно чл. 4 от ЗОДОВ се дължи за всички имуществени и неимуществени вреди, които са пряка и непосредствена последица от увреждането, независимо от това, дали са причинени виновно от длъжностното лице.

С оглед задължителната практика на Върховен касационен съд постановена по реда на чл. 290 от ГПК и обективирана в Решение № 267 / 21.04.2020 г. по гр.д. № 4587 / 2018 г. на IV г.о. Отговорността на държавата по смисъла на чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ – възниква не по повод на извършени от ответната страна в производството незаконосъобразни действия и

възникнали по повод на тях между страните в производството отношения, а по силата за законова разпоредба. Същата урежда отговорност на държавата за причинени от нейни органи вреди, поради което има гаранционно обезщетителен характер. Затова предпоставките за възникването ѝ се уредени в закона, като същите не може да се допълват с други такива, за да бъде обосновано наличието или липсата ѝ. Всички предпоставки за възникването на задължението за обезщетяване на причинените вреди по силата на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ имат обективен характер, като не е предвидено, като предпоставка наличието на виновно поведение на длъжностните лица от прокуратурата. Това сочи на извода, че това е обективна отговорност, която се носи винаги, когато са налице посочените в разпоредбата предпоставки. Това е така тъй като с окончателен акт е установено, че предприетите срещу лицето действия са били неоснователни. Без значение за тази отговорност е това дали на определен етап от производството действията на прокуратурата са били законосъобразни и обосновани с оглед на събраните до този момент доказателства или дали при извършването им са спазени всички предвидени процесуални правила. Без значение е и това какво е било вътрешното убеждение на длъжностните лица, извършили съответното действие или дали същите са действали правомерно. Тези обстоятелства не са предвидени от закона като част от фактическия състав на чл. 2, ал. 1, т. 3, от ЗОДОВ, за разлика от предвидените в чл. 5 от ЗОДОВ основания за отпадане или намаляване на отговорността. Възникването на отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ е поставено единствено в зависимост от крайния резултат, с който е приключило производството, а в случая той е прекратяване на наказателното производство, поради това, че деянието не е извършено от лицето. Законът не е предвидил, като изискване за възникване на отговорността, освен прекратяването на наказателното производство и самото обвинение да е било незаконосъобразно при повдигането му. Затова и отговорността е налице дори и от страна на ответника да са спазени всички законови изисквания и повдигнатото обвинение да е отговаряло на събраните до този момент доказателства и на вътрешното убеждение на служителя. Отнася се до специално установена от закона гаранционна отговорност за вреди от непозволено увреждане, поради което същата възниква при наличието на посочените в законната разпоредба предпоставки и съществуването и не зависи и не може да бъде поставяно в зависимост от други такива, които не са предвидени в нормата.

За възникване на отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 2 от ЗОДОВ са необходими две предпоставки, а именно:

- 1) повдигане на обвинение на лице за извършване на престъпление и
- 2) наказателното производство да е приключило поради това, че деянието не е извършено от лицето.

Тази отговорност е следствие от задължението на прокуратурата да повдига и поддържа в съда обосновани обвинения, както и от задължението и да доказва и установява пред съда виновността на привлечените към наказателна отговорност лица. Именно неизпълнението на това задължение

независимо по какви причини е осъществено е основание за възникване на гаранционната отговорност на прокуратурата по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ.

Тази отговорност може да отпадне или на бъде намалена само в случаите по чл. 5 от ЗОДОВ, при които обаче е предвидено определено субективно отношение на пострадалото лице към вредоносния резултат, като такова изискване за субективно отношение не е предвидено в чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. Поради това прокуратурата не може да се освободи от отговорност по реда на ЗОДОВ, установявайки, че нейните служители са действали добросъвестно. Крайният акт, с който се определя законосъобразността или не на обвинението е влязъл в сила акт за прекратяване на наказателното производство. Именно с него се констатира незаконосъобразността на обвинението. Евентуалната незаконосъобразност на обвинението е основание за търсене на обезщетение, доколкото в хода на наказателното производство върху лицата са упражнявани мерки на процесуална принуда и са създавани допълнително стресиращи фактори.

Разпоредбата на чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 1 от ЗОДОВ не може да признае определени действия на прокуратурата за основателни и да изключи нейната отговорност за тях. Субективното отношение на служителите на прокуратурата към извършените от тях действия е от значение за приложението на разпоредбата на чл. 9, ал. 2 от ЗОДОВ, но не и за отговорността по чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 2 от закона. Единствената възможност за намаляване на отговорността на държавата за вреди е тази по чл. 5 от ЗОДОВ. Като основание за намаляване или изключване на отговорността за вреди не е посочено действие или събитие на длъжностни лица от прокуратурата, като за тях не се предвижда санкция. Поради това отговорността на прокуратурата не може да се изключи поради евентуалната законосъобразност на нейните действия.

Касателно настоящия случай са налице и двете посочени предпоставки за ангажиране на отговорността на Прокуратурата на Република България за претърпените от ищеца Н. имуществени и неимуществени вреди, по смисъла на чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 2 от ЗОДОВ, в следствие на повдигналото срещу него обвинение, подробно описано по – горе, приключило с окончателното му оправдаване.

За да бъде ангажирана предвидената в закона отговорност на държавата за вреди причинени от действията на нейните органи, с оглед разпредената доказателствена тежест по силата на чл. 154 от ГПК, ищецът Б. Н. следва да докаже наличието на причинно-следствена между вредите и действията, съгласно разпоредбата и на чл. 51, ал. 1, изр. 1 от ЗЗД, извън случаите, когато се претендира вреди в рамките на обичайните такива. В случаите, когато се твърди причиняване на болки и страдания над обичайните за такъв случай или конкретно увреждане на здравето, а също и други специфични увреждания с оглед конкретни обстоятелства, личността на увредения, обичайната му среда или обществено положение то те трябва да бъдат доказани от ищеца по силата на чл. 154, ал. 1 от ГПК.

В решение № 480/23.04.2013 година, постановено по гр. д. № 85/2012

година по описа на ВКС, ГК, IV г. о. е посочено, че обезщетението за неимуществени вреди в хипотезата на чл. 2 ЗОДОВ е за увреждане на неимуществени права, блага или правнозащитими интереси. Вредите се изразяват в нравствените, емоционални, психически, психологически терзания на личността; накърнената чест, достойнство, добро име в обществото. Целта на обезщетението е не да поправи вредите, а да възстанови психическото, емоционално и психологическо равновесие на пострадалото лице. При това е посочено, че е нормално да се приеме, че по време на цялото наказателно производство лицето, обвинено в извършване на престъпление, за което в последствие е оправдано, изпитва неудобства, чувства се унижено, а също така е притеснено и несигурно; накърняват се моралните и нравствените ценности у личността, както и социалното му общуване като в тази именно връзка е и възприетото в съдебната практика разбиране, че при установяване на този вид неимуществени вреди, не бива да се изхожда само от формалните, външни доказателства. Също така е уточнено, че когато се твърди причиняване на болки и страдания над обичайните за такъв случай или конкретно увреждане на здравето, а също и други специфични увреждания с оглед конкретни обстоятелства, личността на увредения, обичайната му среда или обществено положение, то тогава те трябва изрично да бъдат посочени в исковата молба, за да могат да станат част от предмета на иска. С оглед на приетото в решението –съдът не е строго ограничен от формалните доказателства за установяване на увреждане в рамките на обичайното при търсене на обезщетение за претърпени вреди поради незаконно обвинение, както и на причинно следствената връзка между него и незаконното уволнение. В случаите когато се търсят и съответно установяват увреждания над обичайното съдът може да ги уважи само при успешно проведено главно и пълно доказване на вредите и причинната връзка. Това означава, че при наличие на хипотезата на чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ съдът може да присъди обезщетение за претърпени вреди в рамките на обичайното и без да са налице други доказателства освен посочените по-горе за установяване на основанието за възникване на отговорността. *В този смисъл е и решение № 55/11.03.2013 година, постановено по гр. д. № 1107/2012 година по описа на ВКС, ГК, IV г. о.*

Същевременно в решение № 542/15.01.2013 година, постановено по гр.д. № 1 568/2011 година по описа на ВКС, ГК, IV г. о. е посочено, че в тежест на пострадалия е да докаже засягането на съответното благо, което в случая е станало с незаконосъобразното обвинение, с което искът е доказан по основание. В този случай в тежест на пострадалия е да докаже всяко свое негативно изживяване. При това размерът на обезщетението трябва да бъде определен по справедливост, в какъвто смисъл е и трайната практика на Върховния касационен съд.

При преценката на този размер в настоящия случай, съдът следва да отчете на първо място тежестта на повдигнатите обвинения, а именно - за „тежко умишлено престъпление“, извършено в условията на организирана престъпна група - по чл. 321, ал. 3, т. 2, вр. ал. 2 от НК и по чл. 339а, ал. 1 от НК, наказуеми съответно с лишаване от свобода от три до десет години и от

две до осем години.

На следващо място, към момента на задържането ищецът се е намирал в разцвета на силите си и житейската си реализация - на *** годишна възраст, с високо платена работа в чужбина, задръжно семейство, състоящо се от родители, жена и малко дете, социално и жизнено активен статус, като предприетите срещу него процесуални действия в рамките на разследването, засегнали невъзвратно и болезнено личната му неприкосновеност и самооценка, неговото професионално, здравословно, семейно и социално развитие. Както при всеки човек, задържането под стража, продължителната забрана да напуска територията на страната, вида, характера и тежестта на обвинението е дало неблагоприятно отражение върху самочувствието и психиката на ищеца Н.. Същият е бил постоянно притеснен, изнервен и обезверен, като по делото се установяват и специфични здравословни проблеми от психическо и физическо естество, обусловени от конкретното наказателно разследване, подробно описани в констативната част на КСМЕ по делото и обсъдени по – горе от съда. Доказа се по несъмнен начин, че ищецът е загубил работата си именно поради процесното неоснователно обвинение и съпътстващите го, наложени мерки за процесуална принуда срещу него, в резултат на което той преустановил работа, отчуждил се от близки и познати, изпаднал в продължителна депресия и социална изолация, отключил психически и физически неразположения и болести. От показанията на свидетелите се установява и загубата на социален, жизнен и професионален статус, както и силно понижена възможност за трудова реализация и социален рестарт, с оглед качеството му на обвиняем и подсъдим в тежки, умишлени престъпления.

Съдът кредитира показанията свидетелката С. Д., с която ищецът около тридесет години живее на семейни начала и имат общо дете, съобразявайки близката им връзка и възможността същата да се явява заинтересована от изхода на делото, като даде такива показания, въз основа на които да бъдат приети за установени факти, ползващи страната, тъй като изложените непосредствено пред настоящи съдебен състав показания са пълни, логични и житейски убедителни, в контекста на силната и трайна близост между тях, като кореспондират с останалия събран по делото доказателствен материал, в потвърждение и взаимосвързаност с разпита и на другите двама свидетели, пресъздавайки единно и непротиворечиво изложените от нея факти и обстоятелства, интерпретирани и в техните показания.

Съдът цени изцяло и показанията на свидетелите С. и А., тъй като същите възпроизвеждат лично възприети обстоятелства, логични са, последователни, непротиворечиви и обективни.

От продължителното наказателно преследване срещу ищеца били засегнати неговите основни човешки права и ценности, гарантирани и защитени от Конституцията на РБ. За общественото злепоставяне и отзвук за ищеца, чрез вида, характера и тежестта на повдигнатите му обвинения за престъпленията, описани по-горе следва да се отчете и факта, че преди и след приключване на наказателното преследване срещу него, няма данни той да е

извършвал подобни незаконни действия.

Наказателното производство е продължило повече от шест години - период, през който са били извършвани редица процесуално следствени действия с участието на ищеца, като следва да се отчете, че продължителността е била обусловена и от това, че са били отстранявани и съществени процесуални нарушения, допуснати в хода на досъдебното производство. Следва също така да се отбележи, че през част от времето на продължилото наказателно производство ищецът Н. е търпял мярка за неотклонение „задържане под стража“ (около осем месеца), а през цялото време и наложена „забрана да напуска територията на страната“, която макар и с най – ниския интензитет е ограничавала в широк обем неговите основни човешки права – на свободно придвижване, реализация и упражняване на труд извън пределите на България, в контекста на нарастваща човешка и икономическа глобализация, свободно движение на хора и капитали.

Неоснователни в тази насока се явяват възраженията на представителя на прокуратурата, че съдът също бил съпричастен и отговорен, след като потвърдил горепосочените рестриктивни мерки спрямо обвиняемия, а впоследствие и подсъдим - Н., тъй като при произнасянето си по тези въпроси наказателният съд е формално ограничен в преценката си и се съобразява с изложеното от прокурора и от наличието на данни, а не от безспорни доказателства в тази насока, без да изследва и обсъжда задълбочено авторството на инкриминираното деяние и несъмненото осъществяване на елементите от фактическия състав на съответното престъпление от обективна и субективна страна, в което е обвинено лицето, а само за да гарантира присъствието му пред разследващите органи, с оглед пълното и всестранно изясняване на обективната истина, като осуети потенциалната възможност то да се отклони и/или осуети наказателното преследване срещу него, което обаче изконно е иницирано и преследвано от прокурора до постановяване на окончателен оправдателен съдебен акт от върховната касационна инстанция спрямо него.

Съдът кредитира заключението на вещите лица, изготвили заключението на комплексната съдебно – медицинска експертиза, като обективно, безпристрастно и компетентно, произхождащо от лица, притежаващи специални знания в съответната област и въз основа на него формира фактическите си изводи за физическото и психическо състояние на ищеца Б. Н. преди, по време и след наказателния процес.

В допълнение на експертизата и след съвкупна преценка на целия доказателствен материал по делото, основаващ се и на законовата възможност, предоставена на съда в чл.202 от ГПК, настоящият съдебен състав счита, че влошаването на психическото и физическо здраве на ищеца неминуемо е катализирано и обусловено от продължителното и неоснователно обвинение срещу него, поради множество съпътстващи преки и косвени факти, обстоятелства и неясноти, свързани с липсата на предвидимост и обозримост по отношение на времева продължителност и краен изход на наказателния казус, формираното чувство на безизходност и

обреченост у неоснователно обвинения ищец, настъпване на социална и професионална изолация, тревожност, депресии, безперспективност в личен, професионален, семеен и обществен план, трудно обратима загуба на имидж и възможности за адекватна трудова ангажираност по актуално, сигурно, високо платено и трайно във времето правоотношение в друга държава.

С оглед изложеното и след като взе предвид всички тези обстоятелства, преценени съобразно принципа на справедливост, по смисъла на чл.52 от ЗЗД, във връзка с § 1 от ЗОДОВ, настоящият съдебен състав, счита че за обезщетяване на претърпените от ищеца Н. неимуществени вреди **е необходима сумата от 80000,00 (осемдесет хиляди) лева**. За тази сума предявеният иск, с правно основание чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ се явява основателен и доказан, и като такъв следва да бъде уважен в тази част, а ответникът да бъде осъден да му я заплати. За разликата, до пълния предявен размер от 500 000 лева същият следва да се отхвърли, като неоснователен, поради недоказаност.

ЗА ИМУЩЕСТВЕНИТЕ ВРЕДИ:

Несъмнено в хипотезата на чл.2, ал.1, т.3 от ЗОДОВ, на обезщетение подлежат и причинените имуществени вреди, в резултат от незаконно проведеното и санкционирано от съда наказателно преследване, които подлежат на репарирание (арг.от чл.4 ЗОДОВ). Правото на обезщетение възниква от момента на влизане в сила на прекратяването на наказателното производство поради това, че деянието не е извършено от лицето, не съставлява престъпление или то е оправдано - за действително претърпени вреди. В този смисъл в тежест на увредения е да установи реалното им настъпване в неговия патримониум.

От събраните по делото гласни и писмени доказателства безспорно се установява, че преди задържането на ищеца на 16.08.2013 година, до приключване на наказателното преследване срещу него с окончателно, оправдателно съдебно решение на ВКС, постановено на 18.09.2019 година, същият е имал наложена забрана за напускане на страната, която е била реално отменена на 14.09.2020 година.

Предявеният иск е за възстановяване на имуществени вреди, причинени и настъпили под формата на пропуснати ползи от нереализиран, сигурен доход в размер на левовата равностойност на 2400 щатски долара, ежемесечно, за периода от 19.08.2013 година (три дни след датата на задържането на ищеца – 16.08.2013 г., когато ищецът е трябвало да се завърне на работа в ***) до 14.09.2020 година (датата на отмяна на забраната за напускане пределите на страната), през който ищецът е бил лишен от възможността да полага труд в чужбина, поради задържането му стража и наложената забрана да напуска пределите на страната по време на наказателния процес срещу него.

В съдебната теория и практика е дефинирано и прието, че разликата между загубата и пропуснатата полза се състои в това, че загубата реално е

намалила имуществото на ощетеното лице към момента на увреждането, докато при пропуснатата полза е осуетено неговото увеличение на имуществото, което би настъпило, ако не е бил извършен деликтът, като на обезщетяване подлежи чистия доход– печалбата.

Пропуснатата полза, като понятие на обезщетителното право, се отнася не до увреждане или отнемане на едно вече съществуващо имущество, а до осуетяване за пострадалия на бъдещия му шанс да получава доход и отнемане на възможността да може да увеличава занапред своето имущество.

В т. 11 от Тълкувателно решение № 3/22.04.2005 година, постановено по т.д. № 3/2004 г., на ОСГК на ВКС е прието, че обезщетението за имуществени вреди се определя с оглед особеностите на всеки конкретен случай и при наличие на причинна връзка с незаконните актове на правозащитните органи. В решение № 54/13.06.2017 г., по гр. д № 2755/2016 г., на ВКС, 3 г.о. е прието, че пропуснатата полза също подлежи на обезщетяване при това условие, като приход за имуществото на пострадалия, който не се е осъществил заради непозволеното увреждане. Приходът не трябва да е случайна, а закономерна последица от установените по делото обстоятелства, да е обективно, а не само субективно очакван като увеличение на имуществото и получаването му при нормални обстоятелства да е било осуетено от незаконните действия на органите по чл. 2 ЗОДОВ. Това означава осъществяването на прихода да е реално и сигурно (решение № 156/29.11.2010 г. по т.д. № 142/2010 г., на ВКС), като свързано с конкретните обстоятелства. Пропуснатата полза е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение.

Възможността за увеличение на имуществото на увреденото лице обаче не е достатъчна, за да се приеме наличие на пропусната полза. Дали пропуснатата полза е щяла да бъде реализирана или не подлежи на доказване. Тъй като законът изисква реално настъпила вреда, за да възникне правото на обезщетение за пропусната полза трябва да се докаже възможността за сигурно, а не хипотетично, вероятно и предполагаемо увеличаване на имуществото на увреденото лице, съгл. тълк. решение № 3/2012 г. по тълк. дело № 3/2012 г. на ОСГТК на ВКС“, обосновано и доразвито в тълкувателно решение № 3/2021, постановено по тълк.дело № 3/2021 година на 13.01.2023 година от ОСГТК на ВКС.

„Пропуснатата полза, като вид имуществена вреда, е елемент от фактическия състав, пораждащ правото на обезщетение. Както при договорната, така и при деликтната отговорност в закона няма презумпция по силата, на която пропуснатата полза да се предполага за настъпила. Поради това доказването ѝ в двата случая следва да е еднакво“, приема мнозинството от върховните съдии.

Доказана пропусната възможност за увеличение на имуществото на субекта е налице в случаите, когато е установена невъзможност на работника или служителя да се яви на работа по съществуващо трудово правоотношение, поради наложената му ограничителна мярка за неотклонение - задържане под стража, домашен арест или забрана за напускане пределите на страната, когато мястото на работа е в чужбина, както в случая. В тези хипотези е налице доказана възможност за реализиране на трудови доходи, която обаче е пропусната именно поради наложена ограничителна мярка. За периода, през който увреденият е бил в обективна невъзможност да полага труд по валидно трудово правоотношение в резултат на подобна наложена мярка за процесуална принуда по наказателното производство, причинната връзка между вредата и незаконното обвинение е установена и доказана.

В подкрепа на горното е и възприетото в решение № 449 от 16.05.2013 година, по гр.дело № 1393/2011 г., по описа на ВКС, Г.К., IV-то отд., както и в решение № 1243 от 27.05.2019 година, по въззивно гр. дело № 1169 / 2019 г., по описа на САС, постановени по сходни с настоящия казуси.

Ето защо съдът приема, че за периода, през който ищецът е бил с наложена забрана за напускане пределите на страната, той се е намирал в обективна невъзможност да реализира трудов доход, който е получавал и е щял да получава, поради което искът за обезщетение за имуществени вреди в размер на общата сума за пропуснато трудово възнаграждение в периода от 19.08.2013 година (три дни след датата на задържането на ищеца – 16.08.2013 г., когато ищецът е трябвало да се завърне на работа в ***) до 31.12.2019 година, включително, в общ размер на сумата **от на 343795, 63 лева** се явява частично основателен и доказан по размер и период (заключение на на ССЧЕ), тъй като за времето от 01.01.2020 година до претендираната крайна дата - 14.09.2020 година (отмяната на забраната за напускане пределите на страната) фирмата в *** не е реализирала дейност, поради началото на КОВИД пандемията, видно от показанията на нейния управител и собственик А., което налага отхвърляне на претенцията за този период.

След като съобрази гореизложеното, настоящият съдебен състав счита, че искът за заплащане на причинени с неоснователното обвинение имуществени вреди на ищеца от лишаването му да получава чист ежемесечен доход от полагане на труд в чужбина за инкриминирания, процесен период, в резултат на задържането му под стража и налагане на забрана да напуска територията на Република България следва да бъде уважен частично по отношение на период и размер.

Освен по отношение на претендирания период, съдът следва да редуцира и размера на исканото обезщетение за имуществени вреди, като

приема, че за периода, от когото ищецът е бил пуснат на свобода - след отмяна на мярката му за неотклонение „задържане под стража“ – 07.04.2014 година, а именно: от месец май 2014 година до 31.12.2019 година, след която дата фирмата в *** е преустановила дейност и е била закрыта, **ищецът действително е бил лишен от получаването на сигурен месечен доход в размер на левовата равностойност на 2400 щатски долара**, тъй като по делото безспорно се установи, че работодателят му до последно е пазел работното му място и го е считал за приоритетно незаменяем кадър.

С оглед съблюдаване принципите на справедливост и съразмерност на дължимото обезщетение за имуществени вреди обаче, съдът счита, че от тази ежемесечна сума следва да се приспадне от размера за уважения от съда период, през който ищецът в пределите на Република България е бил в състояние да упражнява труд по правоотношение с друг работодател, като с оглед на неговите признати познания извън граница и опитности в ***, би могъл да реализира доходи, в размер на средната работна заплата за страната през този период, като съдът следва да извърши преизчисление и редукция в тази насока, съобразявайки официалната и общодостъпна справка на Националния статистически институт за размера на средната работна заплата за страната както следва: за периода от месец април до месец декември 2015 година – общо 7902,00 лева; за 2016 година – общо 11376,00 лева; за 2017 година – общо 12444,00 лева; за 2018 година – общо 13620,00 лева; за 2019 година – общо 14928 лева, **или всичко – 60270,00 лева** за посочения период.

Действително срещу ищеца се е водило висящо съдебно наказателно производство за тежко умишлено престъпление от общ характер и същият е бил трайно депресиран, под въздействие на психически стрес и дискомфорт, както и с доказано влошено физическо здраве от водещия се срещу него несправедлив процес, като тези обстоятелства допълнително затрудняват започването и нормалното упражняване на квалифициран труд и не всеки работодател би наел служител с подобен наказателно – правен статус, но в случая съдът счита, че горните причини не се явяват непреодолими и въпреки това ищецът е бил в състояние реално да упражнява труд в пределите на Република България през уважения исков период.

С оглед на горното, съдът приема, че след като от общо претендираната искова сума в размер на **343795, 63 лева** се извади сумата от 60270,00 лева, остава сума в размер на **283525,63 лева**.

От тази сума следва да се приспадне и сумата по справката от НАП за трудова заетост на ищеца за периода от месец май 2014 година до месец март 2015 година, вкл., когато е реализирал трудови доходи в общ размер на сумата от **2520,00 лева**. След това приспадане остава обща сума в размер на **281005,63 лева**.

От тази сума следва да се извади и сумата за заплатите в ***, които ищецът би вземал за периода от 01.01.2020 година до 14.09.2020 година, съгласно заключението на ССЧЕ, в общ размер на **37433,06 лева**, но реално не би получил, тъй като за този период по данни на работодателя фирмата в *** е била закрыта и не е функционирала, поради световната

КОВИД епидемия, след което остава окончателно дължима сума, възлизаща в общ размер **на 243572,57 (двеста четиридесет и три хиляди петстотин седемдесет и два лева и петдесет и седем стотинки) лева.**

Редукцията, извършена по този начин се налага и поради следното - ако лицето се намирало през процесния период в арест или затвор, където е изтърпявало мярка за неотклонение „задържане под стража“ или ефективна присъда, то не може изначално да полага труд на свободния пазар, но при наложена забрана да пътува извън страната, както в случая - не е било лишено да упражнява труд, а е било единствено ограничено в рамките и условията на пазара на труда в Република България. Ето защо в случая от сумата, която е щял да заработва в чужбина за исковия период настоящият съдебен състав е приспаднал това, което е получил в България, видно от справка от НАП и което би получавал от полагане на свободен и доброволен труд в страната, за което съобразно квалификацията и уменията си би получавал ежемесечна сума, равняваща се на средната работна заплата за страната.

В тази насока съдът отчита, че през процесния период ищецът се е намирал в трудоспособна възраст и по делото не са установени медицински данни за официално и надлежно призната степен на частична или пълна временна или трайна неработоспособност.

В резултат на всичко гореизложено, съдът следва да отхвърли претенцията за присъждане на имуществени за периода от 01.01.2020 година (закриване на фирмата в ***) до 14.09.2020 година (отмяната на забраната за напускане пределите на страната) и за размера на сумата над **243572,57 (двеста четиридесет и три хиляди петстотин седемдесет и два лева и петдесет и седем стотинки) лева** до пълния претендиран размер от **343795,63 лева**, като неоснователен.

Съдът приема, че в случая не са налице и основания за отпадане на отговорността на прокуратурата за вреди или намаляване на техния размер, съгл.чл.5, ал.1 и/или ал.2 от ЗОДОВ.. Съгласно ТР № 3/2005 по т. д. № 3/2004 г., на ОСГК на ВКС, държавата не отговоря за вреди, ако увреждането е причинено по изключителна вина на пострадалия. Ако единствен каузален фактор е поведението на пострадалия, държавният орган не отговоря. Ако само е допринесъл – обезщетението се намалява с оглед особеностите на всеки конкретен случай. В конкретния случай по делото не се установяват обстоятелства, които да могат да обусловят извод, че ищецът е бил единственият каузален фактор или е допринесъл за повдигане на незаконното обвинение и за претърпените от него вреди.

Съпричиняване по смисъла на чл. 5, ал. 2 от ЗОДОВ е налице, когато настъпилият вредоносен резултат е в причинно следствена връзка с поведение на пострадалия - когато с действията си по време на наказателното

преследване той недобросъвестно е създал предпоставки за повдигане и поддържане на незаконно обвинение (вкл.при недобросъвестно направени неистински признания, при въвеждане на органите на разследването в заблуждение с цел да се прикрийт определени обстоятелства, да се забави или опорочи разследването на престъпление).

В подкрепа на горното е възприетото и изложено в решение № 51 от 14.03.2016 г., на ВКС по гр. д. № 4621/2015 г., III г. о., ГК; решение № 190 от 23.12.2019 г. по гр. д. № 4378/2018 г., г. к., IV ГО на ВКС; решение № 62 от 03.04.2019 г., по гр. д. № 2308/2018 г., г. к., III ГО на ВКС и др.).

ЗА ЛИХВИТЕ :

Относно определяне на началният момент от който започва да тече лихва, съдът намира, че отговорността на държавата за вреди от незаконни действия на правозащитни органи възниква от момента на влизане в сила на акт с който е прекратено наказателното производство поради това, че деянието не е извършено от лицето или че извършеното деяние не е престъпление – а именно от 18.09.2019 година - датата на постановяване на окончателното оневиняващо съдебно решение на ВКС, като от този момент държавните органи изпадат в забава, дължат лихва върху размера на присъденото обезщетение и започва да тече погасителната давност за реализиране отговорността на държавата.

В настоящото производство, с отговора на исковата молба е направено своевременно възражение за изтекла три годишна погасителна давност по отношение на претендираната от ищеца Н. законна лихва върху обезщетенията за неимуществени и имуществени вреди от 18.09.2019 година – датата на постановяване на окончателното съдебно оправдателно решение, като акцесорна претенция се погасявала с изтичане на 3 - годишна давност. В настоящия случай исковата молба е била депозирана в съда на 10.10.2022 година, поради което претенциите за присъждане на законна лихва за периода от 18.09.2019 година до 09.10.2019 година, включително, се явяват неоснователни, като погасени по давност, поради което в тази част и за посочения период следва да бъдат оставени без уважение.

Съгласно разпоредбата на чл. 111, б."в" от ЗЗД давността за погасяване на вземането за обезщетение за забава е тригодишна и няма основание да се приеме, че по отношение на вземането за забава върху обезщетението за неимуществени вреди е приложима общата петгодишна давност по чл. 110 ЗЗД, касаеща всички вземания, за които законът не предвижда друг срок. Съгласно чл. 52 ЗЗД обезщетението за неимуществени вреди се определя от съда по справедливост, като при неизпълнение на паричното задължение, длъжникът дължи обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата / чл. 86, ал.1, изр.1-во ЗЗД /. Становището, че вземането за лихва има също обезщетителен характер, поради което по

отношение на него е приложима общата петгодишна давност не може да бъде споделено. В случая се касае за вземания от различен характер, като предмет на обезщетението по чл.52 ЗЗД е обезвреда на неимуществените вреди, които пострадалият от деликта е претърпял, а предмет на обезщетителната лихва са вредите, които същият е претърпял от забавата в обезщетяването на неимуществените вреди. В този смисъл е и - *Решение № 230 / 19.12.2014 г. по гр.д.№ 1425/2014 год. на III г.о. на ВКС*. С искът по чл. 2, ал.1, т.3, предл.2 ЗОДОВ е предявен на 10.10.2022 година, с което давността е прекъсната. Доколкото давностния срок е тригодишен и вземането за лихва възниква ден за ден, тази част от вземането, възникнала преди 10.10.2019 година се явява погасена по давност. Ето защо възражението на ответника се явява основателно и следва да бъде уважено, като на ищеца бъде присъдена законна лихва върху сумите по главниците за неимуществени и имуществени вреди, считано от 10.10.2019 година до окончателното им изплащане.

ПО РАЗНОСКИТЕ :

Съгласно разпоредбата на чл.10, ал.3 от ЗОДОВ и с оглед частичното уважаване на исковата претенция съдът следва да осъди ответника да заплати на ищеца Б. Н. сторените по делото разноски, съразмерно с уважената част от исковете в общ размер на сумата от **821,00 (осемстотин двадесет и един) лева** (от общо и първоначално внесена сума в размер на 10,00 лева – за платена държавна такса; 30,00 лева – за съдебни удостоверения и 2100,00 лева – платени депозити за вещи лица), от общо претендирани 2140 лева, по своевременно и надлежно представения списък за разноски по чл.80 от ГПК.

Съгласно чл. 38, ал.2 от ЗА адвокатът има право на адвокатско възнаграждение за оказана от него безплатна правна помощ и съдействие в случаите на чл.38, ал.1, т.1 от ЗА, като възнаграждението е поискано надлежно и своевременно със списъка по чл.80 ГПК и се определя от съда, като е дължимо в размер, не по-нисък от предвидения минимален размер в Наредба № 1/2004 година за минималните размери на адвокатските възнаграждения.

В настоящия случай ищецът е представляван по делото от адвокат Д. И. Д. от САК, съгл. договор за правна защита и съдействие от 12.03.2023 година (л.187), в които е отбелязано че договорената правна помощ се осъществява безплатно при условията на чл.38, ал.2 от ЗА.

С оглед материалния интерес по двата обективно, кумулативно съединени иска – за обезвреда за причинени неимуществени и имуществени вреди, и на основание чл.7, ал.2, т. 4 и т.5, вр.чл.2, ал.5 от Наредба № 1/2004 година за минималните размери на адвокатските възнаграждения, минималният размер на дължимото се адвокатско възнаграждение, съразмерно с уважената част от иска за присъждане на неимуществени вреди от 80 000 лева възлиза на сумата от 7050,00 лева, а минималният размер на дължимото се адвокатско възнаграждение, съразмерно с уважената част от иска за присъждане на имуществени вреди от 243572,57 (двеста четиридесет и три хиляди петстотин седемдесет и два лева и петдесет и седем стотинки) лева възлиза на сумата от 14393,00 лева, поради което ответникът следва да

бъде осъден да ги заплати на процесуалния представител на ищеца, **в общ размер на сумата от 21443,00 лева.**

Воден от горното, СЪДЪТ

РЕШИ:

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, гр.София, бул. "Витоша" № 2, на основание чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ **ДА ЗАПЛАТИ** на Б. М. Н., ЕГН *****, сумата от **80000,00 (осемдесет хиляди) лева**, представляваща обезщетение за претърпени от него неимуществени вреди, вследствие на незаконно повдигнато обвинение и произтеклите от него последици, продължило повече от шест години, ведно със законната лихва, считано от 10.10.2019 година до окончателното ѝ изплащане, както и сумата от **243572,57 (двеста четиридесет и три хиляди петстотин седемдесет и два лева и петдесет и седем стотинки) лева**, представляваща обезщетение за претърпени от него имуществени вреди, за периода от 19.08.2013 г. до 31.12.2019 година, включително, ведно със законната лихва, считано от 10.10.2019 година до окончателното ѝ изплащане, като **ОТХВЪРЛЯ** исковите, както следва: до пълния предявен размер на иска за неимуществени вреди за сумата над 80 000,00 лева до 500 000,00 лева и до пълния предявен размер на иска за имуществени вреди за сумата над 243 572,57 (двеста четиридесет и три хиляди петстотин седемдесет и два лева и петдесет и седем стотинки) лева до 343 795, 63 лева и за периода от 01.01.2020 година до 14.09.2020 година, както и в частта за присъждане на законната лихва върху сумите по двете главници – за неимуществени и имуществени вреди, считано от 18.09.2019 година до 09.10.2019 година, включително, като **НЕОСНОВАТЕЛНИ**.

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес за призоваване: гр.София, бул. "Витоша" № 2 на основание чл. 2, ал. 1, т. 3, пр. 2 от ЗОДОВ **ДА ЗАПЛАТИ** на Б. М. Н. сумата от **821,00 (осемстотин двадесет и един) лева**, представляваща направени разноски по делото, съразмерно с уважената част от исковите претенции.

ОСЪЖДА ПРОКУРАТУРА НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ, с адрес за призоваване: гр.София, бул. "Витоша" № 2 **ДА ЗАПЛАТИ** на адвокат Д. И. Д. от САК общата сума от **21443,00 (двадесет и една хиляди четиристотин четиридесет и три) лева**, представляваща адвокатско възнаграждение по чл.38 от ЗА, съразмерно с уважената част от исковите.

РЕШЕНИЕТО подлежи на обжалване пред Софийски апелативен съд в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Окръжен съд – Перник: _____